

Erika Kum, Maja Bitenc

**Izkušnje in stališča govorcev slovenščine kot drugega jezika
pri komunikaciji z govorcji slovenščine kot prvega jezika**

objavljeno v:

Nataša Pirih Svetina, Ina Ferbežar (ur.): *Na stičišču svetov: slovenščina kot drugi in tuji jezik. Obdobja 41*. Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani, 2022.

<https://centerslo.si/simpozij-obdobja/zborniki/obdobja-41/>

© Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2022.

Obdobja (e-ISSN 2784-7152)

IZKUŠNJE IN STALIŠČA GOVORCEV SLOVENŠČINE KOT DRUGEGA JEZIKA PRI KOMUNIKACIJI Z GOVORCI SLOVENŠČINE KOT PRVEGA JEZIKA

Erika Kum

Straža

erika.kum99@gmail.com

Maja Bitenc

Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Ljubljana

Maja.Bitenc@ff.uni-lj.si

DOI:10.4312/Obdobja.41.203-210

Za uspešno integracijo naraščajočega števila priseljencev v Sloveniji je ključnega pomena njihovo znanje slovenščine. Prispevek predstavlja izsledke raziskave, v kateri smo z enajstimi govorci slovenščine kot drugega jezika opravili sociolingvistične intervjuje. Posveča se njihovim izkušnjam pri komunikaciji z govorci slovenščine kot prvega jezika, pogostosti rabe slovenščine, jezikovnim stališčem ter dojemanju variantnosti govornene slovenščine tako pri njih samih kot pri domačih govorcih.

slovenščina kot drugi jezik, jeziki v stiku, izkušnje z jezikovno rabo, jezikovna stališča, jezikovna variantnost

Competence in Slovenian is of key importance for successful integration of the increasing number of immigrants in Slovenia. This article presents the findings of a study based on sociolinguistic interviews with eleven speakers of Slovenian as a second language. It focuses on their experiences in communicating with speakers of Slovenian as a first language, how frequently they use Slovenian, their language attitudes, and their perception of varieties in Slovenian as spoken by themselves and Slovenian speakers.

Slovenian as a second language, languages in contact, experiences with language use, language attitudes, language variation

1 Uvod

V prispevku predstavljamo raziskavo, v kateri smo z enajstimi govorci slovenščine kot drugega jezika (J2) opravili polstrukturirane sociolingvistične intervjuje. Zanimale so nas njihove izkušnje glede komunikacije z govorci slovenščine kot prvega jezika (J1),¹ pogostost rabe slovenščine in njihovo dojemanje variantnosti

¹ V prispevku zaradi ekonomičnosti in v izogib ponavljanju sinonimno govorcem slovenščine kot J1 uporabljamo tudi izraz domači govorci, sinonimno govorcem slovenščine kot J2 pa tuji govorci.

govorjene slovenščine – katere varietete² prepoznavajo in katere po lastni oceni uporabljajo sami oz. njihovi sogovorniki. Posvetili smo se tudi njihovim jezikovnim stališčem in mnenjem glede jezika komunikacije. Več o jezikovnih stališčih in njihovi vlogi pri razumevanju sociolingvistične dinamike je zapisano v Bitenc 2016: 58–66, o sociolingvističnem intervjuju kot metodološkem pristopu pa v Bitenc 2016: 49–50, 257 in v tretjem poglavju tega prispevka.

2 Slovenščina kot drugi jezik

Število tujih državljanov se v Sloveniji vztrajno povečuje. Med njimi prevladujejo priseljenci iz Bosne in Hercegovine, sledijo ji Kosovo, Srbija in Severna Makedonija (Keuc 2020: 6–7). Slovenija spodbuja učenje slovenščine tako v tujini kot v Sloveniji, kot se je zavezala v 13. členu *Zakona o javni rabi slovenščine*.³ V 10. členu *Zakona o državljanstvu Republike Slovenije*⁴ je določeno, da je za pridobitev slovenskega državljanstva z naturalizacijo med drugim pogoj opravljen izpit iz znanja slovenščine na osnovni ravni oz. zaključeno šolanje v Republiki Sloveniji ali na šoli s slovenskim učnim jezikom v zamejstvu (več o jezikovnih zahtevah v zvezi z državljanstvom in dostopu do znanja v Ferbežar 2012). Veljavna Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2021–2025⁵ v poglavju 2.2.2 s konkretnimi predlaganimi ukrepi spodbuja širjenje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini pri govornikih, ki jim slovenščina ni J1, je pa njihova realizacija vprašljiva.

Področje slovenščine kot drugega in tujega jezika v zadnjih desetletjih, posebej po priključitvi Slovenije Evropski uniji, dobiva vedno pomembnejše mesto v strokovnem in družbenem dogajanju; število udeležencev tečajev slovenščine in kandidatov za izpite na različnih ravneh na Centru za slovenščino kot drugi in tuji jezik se iz leta v leto povečuje (Pirih Svetina 2020; prim. tudi Centrova letna poročila).⁶

3 Metodologija

Za raziskavo smo opravili sociolingvistične intervjuje z enajstimi govorniki slovenščine kot J2. Vnaprej smo jih seznanili z namenom pogovora, podpisali so soglasje za snemanje in uporabo posnetkov za raziskovalne namene. Polstrukturirani intervjuji so bili izvedeni marca in aprila 2022, in sicer v Ljubljani pri govornikih doma ali preko spletnih aplikacij Zoom in Facebook Messenger. Za snemanje je bila uporabljena aplikacija Snemalnik zvoka na telefonu. Pripravljen je bil seznam vprašanj, ki smo ga glede na sogovorca po potrebi prilagajali oz. dodajali podvprašanja. Intervjuvancem je bila na začetku ponujena možnost, da izberejo jezik intervjuja, tako da je bilo nekaj intervjujev izvedenih v angleščini in nekaj v slovenščini. Intervjuje smo nato transkribirali v ortografski transkripciji v poknjiženi obliki in v skladu s pravopisnimi

2 Pri (jezikovnih) varietetah gre za različne oblike obstoja zgodovinsko-naravnega jezika oz. množice jezikovnih sredstev s podobno distribucijo glede na geografske oz. družbene dejavnike (za obširnejšo razlago in utemeljitev gl. Bitenc 2016: 114–117).

3 <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3924> (dostop 13. 4. 2022).

4 <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO13> (dostop 13. 4. 2022).

5 <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO123> (dostop 13. 4. 2022).

6 <https://centerslo.si/knjige/letna-porocila/> (dostop 8. 7. 2022).

pravili, pri čemer smo izpuščali mašila in zareke, zapis pa členili na stavke glede na smisel oz. vsebino.⁷

V osrednjem delu prispevka v zaokroženih tematskih sklopih predstavljamo odgovore intervjuvancev in navajamo zanimivejše izseke.⁸ Najprej predstavimo osnovne relevantne podatke o intervjuvancih (njihov J1, čas bivanja v Sloveniji; razdelek 4.1), sledijo razdelki o izbiri jezika oz. pogostosti rabe slovenščine (4.2), o izkušnjah pri komunikaciji z domačimi govorci (4.3), o stališčih in željah glede jezika komunikacije (4.4), o njihovi samooceni jezikovnih varietet, ki jih uporabljajo sami (4.5), in oceni varietet, ki jih v komunikaciji z njimi uporabljajo domači govorci (4.6).

4 Analiza

4.1 Osnovni podatki o intervjuvancih

Osnovne relevantne podatke o intervjuvancih predstavlja Tabela 1. Vsi so odrasli, stari povprečno 30 let. Polovica jih je udeležencev tečajev pri Jezikovnem mestu in na Centru za slovenščino kot drugi in tuji jezik, drugi so njihovi znanci, dva sta študenta na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. J1 petih intervjuvancev je angleščina, J1 ostalih pa poljščina, hrvaščina, češčina, slovaščina, romunščina in bolgarščina. V Sloveniji bivajo od pol leta do osem let, vsi živijo oz. so živeli v Ljubljani, nekateri pa imajo znance tudi iz drugih delov Slovenije.

Na začetku intervjuja so imeli govorce možnost izbirati, ali naj ta poteka v angleščini ali slovenščini. Približno polovica se je odločila za angleščino: *povem več v angleščini (G1); ker lahko prepričana, da razumem, kaj si vprašala (G10)*.

Govorec	Prvi jezik	Leta bivanja v Sloveniji	Jezik intervjuja	Čas učenja slovenščine
Govorka 1	poljščina	1	angl.	1 leto
Govorka 2	hrvaščina	1,5	angl.	2 tedna
Govorec 3	češčina	5	sln./angl.	1 mesec
Govorec 4	slovaščina	0,5	sln.	4 leta
Govorec 5	angleščina	7	angl.	10 mesecev
Govorka 6	romunščina	3,5	angl.	1 leto
Govorka 7	angleščina	3	angl.	5 let
Govorka 8	angleščina	7	sln.	3 leta (10 mesecev intenzivno)
Govorec 9	angleščina	8	sln.	1,5 leta
Govorka 10	angleščina	8	angl.	1,5 leta
Govorka 11	bolgarščina	0,5	angl.	1 leto

Tabela 1: Podatki o intervjuvancih.

7 Prim. izhodiščna transkripcijska načela v Bitenc 2016: 183. Transkripcije so na voljo pri avtoricah prispevka.

8 Izjave informantov so navedene v ležečem tisku; vključeni so citati, ki prispevajo k razumevanju problematike, pri čemer so včasih spremenjeni zaimki in glagolske oblike (iz prvoosebni in tretjeosebne) ter členjenost na stavke (prim. načela v Bitenc 2016: 184).

Intervjuvance smo vprašali, kako dolgo se že učijo slovenščino in kako tekoče jo po svojem mnenju govorijo. Nekateri govorniki so se je začeli učiti že pred prihodom v Slovenijo, drugi pa so se je najprej učili iz okolja in šele nato v organizirani obliki. Polovica govorcev, to so tisti, ki se slovenščino učijo krajši čas, navaja, da slovenščino razumejo, ampak je ne govorijo zelo dobro. Tisti, ki se slovenščine učijo že dlje časa, imajo z izražanjem v njej manj težav. Tudi oni navajajo, da slovenščino bolj razumejo kot govorijo.

4.2 Izbira jezika glede na okoliščine

Zanimalo nas je, kdo od govorcev v dejanski situaciji navadno izbere, v katerem jeziku bo komunikacija potekala in ali se jezik med pogovorom tudi zamenja.

Šest govorcev je povedalo, da je izbira jezika odvisna predvsem od njih, pet pa, da jezik običajno izbere sogovorec. Med pogovorom jezik najpogosteje zamenja pet govorcev, pri štirih pa jezik najpogosteje zamenja sogovorec; dva govornika poročata, da jezik spremenita sama ali sogovorec. Treba je poudariti, da gre za samoocene in da je pri tako kompleksnem dogajanju, kot je tovrstna komunikacija, zelo verjetno, da se jezik zamenja večkrat oz. da prihaja do preklapljanja tudi na stavčni oz. leksikalni ravni, kar se kaže tudi na nekaj mestih v intervjujih.

Trije govorniki so povedali, da iz slovenščine preklopijo v angleščino, ko imajo občutek, da s svojo slovenščino ne sledijo več pogovoru (G1, G3, G6). Veliko govorcev je navedlo, da se pogosto zgodi, da iz slovenščine v drug jezik preklopijo sogovorniki, čeprav to ne bi bilo nujno potrebno: *people see that I'm a foreigner, so they're starting with me in English*⁹ (G1); *če govorim slovensko, potem pa vidijo moje ime ali pa samo na videz vidijo, da nisem Slovenka ali se zmotim, potem pa zamenjajo jezik* (G8). G2, katere J1 je hrvaščina, je dejala, da (predvsem starejši) sogovorniki najpogosteje preklopijo v hrvaščino: *when they know I'm Croatian, they switch to Croatian*.¹⁰ Domači sogovorniki pogosto tudi zamenjajo jezik, ker se jim zdi, da jih tuji govorniki ne bodo razumeli: *probably some younger people switch to English, because they maybe see how I struggle*¹¹ (G3); *po navadi ljudje začnejo po slovensko in potem spremenijo do angleščine, ampak včasih mislijo, da ne razumem slovensko in potem začnejo po angleško* (G7). G1 meni, da ljudje preklopijo v angleščino predvsem v Ljubljani: *in Ljubljana, since everything is kind of faster, they continue in English*;¹² verjetno bi lahko to pripisali tudi dejstvu, da se v Ljubljani pogosteje srečujejo s tujejezičnimi govorniki.

Dva govornika sta kot razlog za uporabo angleščine izpostavila tudi, da so govorniki slovenščine kot J1 navdušeni nad tem, da lahko z drugimi govorijo v angleščini: *there are actually some students who get really excited with being able to speak in English*

9 Angleške izjave v opombah navajamo v slovenskem prevodu. Tu: *ljudje vidijo, da sem tujka, zato z mano začnejo v angleščini*.

10 *ko izvejo, da sem Hrvatica, preklopijo v hrvaščino*

11 *verjetno nekateri mlajši preklopijo v angleščino, ker mogoče vidijo, kako mi je težko*

12 *v Ljubljani, kjer je vse nekako hitrejše, nadaljujejo v angleščini*

*with us*¹³ (G5); *there are some neighbours, who will always switch to English, because they like speaking English*¹⁴ (G10).

Intervjuvanci izpostavljajo, da jezik izbirajo glede na sogovorca in da slovenščino uporabljajo predvsem z določenimi govorcji, npr. *our landlords, some of the colleagues from my work*¹⁵ (G2); *ena prijateljica, s katero govoriva slovensko* (G8). Nihče od govorcev ne uporablja slovenščine doma.

Vsi govorci so odgovorili, da uporabljajo slovenščino, kadar imajo opravke, npr. na banki ali na pošti. Prav tako vsi uporabijo slovenščino, ko naročajo v restavraciji, kavarni ali v podobnih situacijah: *we go to the park, we go to the store, or if I have to call for doctor's appointment*¹⁶ (G6); *for most of my short interactions I would use Slovene*¹⁷ (G5); *if there is some catering service or restaurant or a bar or if I am in a shop*¹⁸ (G2). Nekateri intervjuvanci slovenščino uporabljajo predvsem v sorazmerno predvidljivih položajih, običajno takrat, ko poznajo besede, ki jih bodo potrebovali: *just a few words that I know and I'm comfortable in*¹⁹ (G3).

Intervjuvanci opažajo razliko pri izbiri jezika komunikacije tudi glede na starost domačih govorcev. Tako G1 ocenjuje, da več angleščine uporablja v komunikaciji z mlajšimi in več slovenščine s starejšimi govorcji: *funny enough, I speak English with people of my age, because then I'm a little bit frustrated that I cannot speak faster*.²⁰ G2, katere J1 je hrvaščina, pa z mlajšimi sogovorcji uporablja več slovenščine, s starejšimi pa več hrvaščine: *if they're older, they speak Croatian, if they're younger, then they speak less Croatian and more Slovene*.²¹

4.3 Izkušnje pri komunikaciji

Intervjuvance smo vprašali o morebitnih zanimivih, bodisi pozitivnih bodisi negativnih izkušnjah v komunikaciji z domačimi govorcji slovenščine, saj te pomembno zaznamujejo jezikovna stališča tujih govorcev.

Trije govorci so poročali o negativni izkušnji: pri G2 je šlo za nesporazum, G5 se počuti osramočenega, če sogovorec preklopi iz slovenščine v angleščino, saj se ob tem počuti nesposobnega, G6 pa je poročala o zdravnikovi nepotrpežljivosti, ker je po njegovi oceni govorila prepočasi. Vsi navedeni so izpostavili, da gre pravzaprav za posamezne slabe izkušnje v vsem času, ko živijo v Sloveniji, sicer pa so njihove izkušnje večinoma pozitivne.

G9 in G10 imata z govorcji slovenščine kot J1 pozitivne izkušnje – po njunem mnenju so v komunikaciji z govorcji slovenščine kot J2 razumevajoči in potrpežljivi. G7 in G8 pravita, da na nesporazume gledata kot na nekaj smešnega.

13 nekateri študentje so pravzaprav res navdušeni, da lahko z nami govorijo v angleščini

14 nekateri sosedje bodo vedno preklopili v angleščino, ker radi govorijo angleško

15 naši najemodajalci, nekateri sodelavci

16 gremo v park, gremo v trgovino, ali če moram poklicati zdravnika

17 za večino mojih kratkih interakcij bi uporabila slovenščino

18 če gre za strežbo ali restavracijo ali bar ali če sem v trgovini

19 samo nekaj besed, v katerih mi je udobno

20 smešno, govorim angleško z vrstniki, ker me malo frustrira, da ne morem govoriti hitreje

21 če so starejši, govorijo hrvaško, če so mlajši, govorijo manj hrvaško in več slovensko

Štirje govorci so omenili izkušnje, ki jih lahko vrednotimo kot pozitivne ali negativne, odvisno od zornega kota. Pri G3 in G4 se take situacije dogajajo zaradi lažnih prijateljev oz. razlik med slovenščino in njunima J1 (češčina in slovaščina); npr. *ploščica tudi je bila zanimiva izkušenj, ker v slovaščini ploščica je žival, ki ga imaš v postelji in so nekakšne parazite, paraziti, ja, in ploščica v slovenščini je fuga; kruh – bread and circle*²² (G4).

4.4 Jezikovna stališča in želje glede jezika komunikacije

Govorci imajo do slovenščine pozitivna stališča, veseli so, kadar jo lahko uporabljajo, in radi se je učijo. Skoraj vsi so poudarili, da bi radi uporabljali več slovenščine, tudi tisti, ki so se sicer odločili, da intervju izvedejo v angleščini (G1, G2, G3, G10, G11). G4 je izpostavil, da bi raje uporabljal več angleščine, ker misli, *da angleška leksika ima največ besed in expressions*,²³ G9 pa je *načeloma zadovoljen s tem, kar uporablja*.

Kot enega od glavnih razlogov, zakaj slovenščine ne uporabljajo v večji meri, so navedli, da so pod stresom in jih je strah, manjka jim samozavesti za govor v slovenščini, počutijo se, kot da ne znajo dovolj in da jim manjka besednega zaklada: *I'm not that confident talking Slovene*²⁴ (G1); *I can't really hold the conversation*²⁵ (G3); *sem zelo scared*²⁶ *govorjenja, ker nočem govoriti nekaj hudega ali nekaj ne dobrega* (G4); *I can be stressed about a specific word or specific case, especially if they ask a question very fast, then it's even more stressful*²⁷ (G5). G6 pa je dejala, da *ima občutek, da nikoli ne bo pravilno govorila in večkrat obupa*.

4.5 Jezikovne varietete govorcev slovenščine kot J2

Na vprašanje, katero varieteto slovenščine govorijo, so štirje govorci odgovorili, da uporabljajo predvsem *knjižno* oz. *formalno* slovenščino (*formal Slovene*), saj so se te učili na tečaju (G3, G4, G5, G11). G6 je povedala, da niti ne opazi razlike med različnimi varietetami. Nekaj govorcev je odgovorilo, da do neke mere uporabljajo *ljubljanščino*, ampak ne vedno; gre predvsem za tiste, ki v Ljubljani bivajo že dlje časa in so zato tej govorici že dolgo izpostavljeni (G2, G8, G9, G10).

Oba govorca, ki prihajata v stik z narečnimi govori izven Ljubljane, sta izpostavila, da je v njunem govoru zaznati vpliv tega stika: *because I'm also going to Goriška brda and they might be talking a little bit differently and I'm hearing that accent or dialect when I go there*²⁸ (G3); *I think I'm mixing this proper one with this one from*

22 *kruh in krog*

23 *izrazov*

24 *nisem tako samozavestna pri govorjenju v slovenščini*

25 *ne morem res sodelovati v pogovoru*

26 *me je strah*

27 *lahko sem pod stresom zaradi določene besede ali določenega sklona, še posebej, če postavijo vprašanje zelo hitro, potem je še bolj stresno*

28 *ker hodim tudi v Goriška brda in morda govorijo malo drugače in slišim tisti naglas ali narečje, ko grem tja*

*Kras*²⁹ (G1). G1 izpostavi tudi naglas, ki je posledica njenega J1: *I also think that sometimes I just give up and just go with the Polish accent.*³⁰

4.6 Jezikovne varietete govorcev slovenščine kot J1

Večina intervjuvancev je odgovorila, da se domači govorci prilagodijo njihovu znanju jezika in ne uporabljajo izrazitega narečja (G2, G4, G5, G7, G9, G10, G11). G1 ima drugačne izkušnje: *I have this feeling that they have to think, how was this thing in proper Slovene, especially with elderly people, they don't switch into official Slovene that much. People try to switch, but sometimes they forget or maybe they switch for first minute and later they just go back to this regional version.*³¹ G3 in G8 pravita, da sogovornici govorijo predvsem v svojem narečju, občasno pa ga malo prilagodijo za lažje razumevanje. Nekateri intervjuvanci so izpostavili razliko med tem, kar se učijo na tečajih in kar potem slišijo v dejanski rabi v vsakdanjem življenju. G5 je komentiral, da v Ljubljani sliši veliko *Slovenlish things*,³² in povzel, kar se je naučil ob koncu tečaja slovenščine: *everybody speaks dialect, you can't learn book Slovene, nobody speaks like that*³³ – naj pri tem pripomnimo, da je *book Slovene* zanimiv kalk in da je vprašanje, ali se je mogoče naučiti knjižno slovenščino, diskutabilno.

5 Zaključek

Raziskava s pomočjo sociolingvističnih intervjujev z enajstimi priseljenci, ki v Sloveniji živijo od pol leta do osem let, prinaša vpogled v njihovo doživljanje komunikacije z domačimi govorci. Glede na različno jezikovno kompetenco slovenščino uporabljajo v različnem obsegu, večini pa je skupna želja, da bi jo uporabljali več, čeprav jim je pogosto težko, ker je ne obvladajo dobro, imajo pomanjkljivo besedišče, so v njej bolj počasni in se težje izražajo kot v kakšnem drugem jeziku, kar velja predvsem za govorce, ki se slovenščine še ne učijo dolgo in v Sloveniji živijo manj časa; zadržki so tudi bolj osebne narave, npr. strah pred napakami, živčnost in sramežljivost. Včasih so tudi govorci slovenščine kot J1 tisti, ki govorcem slovenščine kot J2 onemogočijo komunikacijo v slovenščini, saj predvsem v želji, da bi komunikacija potekala hitreje, in v prepričanju, da jih bodo priseljenci bolje razumeli, (pre)hitro preklopijo v angleščino oz. hrvaščino in tako tujemu govorcu ne dajo možnosti izražanja v slovenščini, čeprav bi to zmožel in želel.

Intervjuvanci poročajo, da se domači govorci običajno prilagodijo njihovu znanju jezika in uporabljajo knjižni jezik, pogosto pa tudi druge varietete slovenščine, pri katerih imajo intervjuvanci več težav z razumevanjem. Nekateri tuji govorci opažajo različne varietete, npr. knjižni jezik, ljubljansčino, posamezna narečja, drugi v manjši meri ali sploh ne, kar verjetno lahko pripišemo dejstvu, da živijo v Ljubljani.

²⁹ mislim, da mešam to pravilno s to s Krasa

³⁰ mislim tudi, da včasih preprosto obupam in začnem s poljskim naglasom

³¹ Imam občutek, da morajo razmišljati, kako se to reče v pravilni slovenščini, posebej pri starejših, da ne preklopijo toliko v uradno slovenščino. Ljudje poskušajo preklopiti, ampak včasih pozabijo ali mogoče preklopijo za prvo minuto in kasneje grejo nazaj k regionalni verziji.

³² slovenskoangleške stvari

³³ vsi govorijo narečno, ne moreš se naučiti knjižne slovenščine, nihče ne govori tako

Pomenljivo je poimenovanje različnih varietet: v vprašanju je bil npr. v zvezi s standardnim jezikom uporabljen le izraz *knjižna slovenščina* oz. *formal Slovene*, intervjuvanci pa so v odgovorih o tej varieteti govorili kot o *formalni slovenščini* (G7) oz. v angleščini o *official, proper* (G1) in *book Slovene*³⁴ (G5). Nestandardne varietete pa so poimenovali z *regional version*³⁵ (G1), *dialect* oz. *dialekt* (G2, G3, G5, G7, G8, G11), *accent*³⁶ (G3), *neknjižno* (G4) in *sleng* (G8).

Izsledki raziskave kažejo, da imajo intervjuvanci do slovenščine pozitivna stališča, si je želijo še učiti in jo vaditi v komunikaciji z drugimi govorci: *there's only so much that the school gives you and afterwards you hear and you learn*³⁷ (G6). Pomembno se zdi, da jim domači govorniki omogočimo rabo slovenščine in jih pri tem spodbujamo ter da tudi v izobraževalnem sistemu in v javnem diskurzu privzgamemo sprejemanje in tolerantnost do tujih govorcev slovenščine.

Rezultatov predstavljene pilotne raziskave zaradi razmeroma majhnega števila intervjuvancev, ki ne predstavlja dejanske priseljske populacije, ne moremo posploševati, se pa področje kaže kot zanimivo in relevantno. Prispevek tako lahko služi kot spodbuda za nadaljnjo raziskovalno obravnavo – dobrodošle bi bile raziskave z večjim in bolj strukturiranim vzorcem, npr. glede na starost intervjuvancev, čas njihovega bivanja v Sloveniji, razloge za priselitev, predznanje in učenje slovenščine, njihov J1, socialno mrežo in področje dela, v različnih regijah z različnimi narečji oz. pokrajinskimi govori, z različnimi metodološkimi pristopi, tudi z analizo avtentičnega diskurza. K celovitosti predstavitve sociolingvističnih razmerij bi pomembno prispevala tudi raziskava z obrnjeno perspektivo, v kateri bi o stališčih in izkušnjah pri komunikaciji s tujimi govorniki vprašali domače govorce.

Literatura

- BITENC, Maja, 2016: *Z jezikom na poti med Idrijskim in Ljubljano*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- FERBEŽAR, Ina, 2012: »Izrekam zvestobo moji novi domovini Republiki Sloveniji ...«: Testiranje znanja slovenščine kot drugega in tujega jezika v Sloveniji. *Jezik in slovstvo* LVII/3–4. 29–45.
- KEUC, Albin, 2020: *Migranti in begunci v Sloveniji 2020*. Ljubljana: Zavod Povod.
- PIRIH SVETINA, Nataša, 2020: Slovenščina, ki je ni bilo v javnosti. *Teorija in praksa* LVII/posebna številka. 21–39.

34 *uradna, pravilna* in *knjižna slovenščina*

35 *regionalna verzija*

36 *naglas*; glede pomena izraza *accent* oz. *naglas* v slovenskem in angleškem prostoru prim. Bitenc 2016: 53, op. 5.

37 *samo toliko ti da šola, potem pa slišiš in se učiš*